

Subtitle Format Sindhi

Chapter 1 Introduction

اهڙي جاندار پر ڪريا جنهن ذريعي واحد جيو خاني وارو انساني بيضو وڌي وڃي ۱۰۰ ڪرب جيو خانن وارو سا ماڻل
بالغ تيار ٿئي ٿو اها سچ پچ قدرت جي حيرت ۾ و جهنڌر ليلا آهي

ڪوجنا ڪندڙن کي هاڻي ڄاڻ آهي ته بالغ انسان جو سرير جيڪي عام جام ڪم ڪاريون ڪري ٿو - - - گروپ دوران ۽
اڪثر جنم کان اڳ بنياد پوي ٿو

جنم کان اڳ وڪاس جو عرصو جنهن کي تيارين جو عرصو سڏيو وڃي ٿو تنهن دوران اُسرنڌر انسان انيڪ
صورتون اختيار ڪري ٿو ۽ ڪيترا هنر پرائي ٿو جن جي جنم بعد زنده رهڻ لاءِ ضرورت پوي ٿي

Chapter 2 Terminology

انسانن ۾ گروپ جو مُدو لڳ ڀڳ ۳۸ هفتا آهي جنهن جي ڳڻپ گروپ ڌارڻ ڪرڻ کانوڻي جنم تائين ٿيندي آهي

گروپ ڌارڻ ڪرڻ کانپوءِ پهرين اٺن هفتن ۾ وڌندڙ ٻار کي اُنس يا سڏجي ٿو جنهن جي معنيٰ آهي "اندر وڌندڙ" ان
عرصي کي حاصل جو مدو سڏيو آهي جنهن دوران انساني سرير جا گهڻا وڏا بدني سرشتا ٺهن ٿا

اٺ هفتا پورا ٿيڻ کانوڻي گروپ جو مُدو پورو ٿيڻ تائين وڌندڙ انسان کي سامائيل گروپ يا سڏيو ويندو آهي جنهن جو
مطلب آهي "اڻ ڄاول ٻار" شامل ٿيل گروپ جي ان مُدي دوران بدن جو وڪاس ٿيندو آهي ۽ انجا سرشتا ڪم ڪرڻ
لڳندا آهن

حمل جي اوسر جي الڳ الڳ دورن جو مدو گروپ ڌارڻ ڪرڻ کانوڻي ليکبو آهي

The Embryonic Period (The First 8 Weeks)

Embryonic Development: The First 4 Weeks

Chapter 3 Fertilization

جيو وديا جي ٻوليءَ ۾ چئجي انسان جو وڪاس گروپ ڌارڻ ڪرڻ کانوڻي شروع ٿئي ٿو جڏهن مرءُ عورت ٻنهن جا
ٽيوپه ٽيوپه موروڻي جُرا پيدائشي سگهه وارن جيو خانن وسيلي پاڻ ۾ ملن ٿا

عورت جي پيدائش ڪندڙ جيو خاني کي، عام طور بيضو يا اُڻو سڏجي ٿو پر انلاءِ درست لفظ آهي تخم خانو

انريت، مرد جي پيدائش ڪندڙ جيو خاني کي عام طور ويرج سڏجي ٿو پر انلاءِ بهتر نالو آهي جم جزو

عورت جي انڊي دانيءَ مان بيضي جي روپ ۾ تخم خانو نڪرڻ بعد جنهن کي اُڻو نڪرڻ پر ڪريا سڏجي ٿو جم
جزوءَ تخم خانو پڇيدانيءَ جي ڪنهن هڪ نليءَ ۾ هن کي عام طور فلوپيون ٽيوبس سڏيو وڃي ٿو

ٻڃيدائي ۽ جون نليون عورت جي انڊيدائين کي ٻڃيدائي ۽ سان ڳنڍين ٿيون

ان مان واحد جيو خاني وارو گريپ ٺهي ٿو جنهن کي زاگوٽ سڏجي ٿو جنهن جي معنيٰ آهي "ڳنڍيل يا جڙيل"

Chapter 4 DNA, Cell Division, and Early Pregnancy Factor (EPF)

DNA

زاگوٽ ۾ موروٽي جڙا ٿيندا آهن جيڪي نئين چمندڙ ٻارجي مڪمل نسلِي بنياد جو نقشو ڏنل هوندو آهي اهو سڄو بيداڻشي خاڪو ڪٿن ۾ ويڙهيل هوندو آهي جن کي ڊي-اين-اي-سڏيو ويندو آهي انهن ۾ آهي هدايتون ڏنل آهن، جن موجب سڄي بدن جو وڪاس ٿئي ٿو.

ڊي-اين-اي جا ڪٿ مڙيل ڏاکڻ جيان هوندا آهن جن کي ٻئي ڏاکڻ ڊبل هيلڪس چئجي ٿو. ڏاکڻين جا ڏاڪا ٻن ٻن ڪٿن جا ٺهيل آهن جن کي سڏجي ٿو ٻن بنياد آهي آهن

سان ۽ جوڙو ٺاهيندو آهي هر هڪ انساني جيو خاني ۾ تخميني طور تي بلين بنيادي جوڙا آهن

هڪ جيو خاني جي ڊي-اين-اي ۾ ايتري ڄاڻ سمايل آهي جو ان کي جيڪڏهن لکيل لفظن ۾ بيان ڪجي ۽ هر هڪ بنيادي جوڙي جو فقط پهريون حرف به لکيو وڃي ته پندرهن لکن کان وڌيڪ صفحن جي ضرورت پوندي!

سو به جڏهن هڪ پڇاڙي ۽ کان ٻي ۽ پڇاڙي ۽ تائين ڪجي. هڪ انساني جيو خاني جي ڊي-اين-اي جي ماپ ۳-۱/۳ فوٽ يا هڪ ميٽر آهي

جيڪڏهن اسان هڪ انسان جي ۱۰۰ ڪرب جيو خانن جي سڀني ويڙهيل ڊي-اين-اي کي ڊگهو ڪيون ته انهن جي ڊيگهه ۶۳ ڪرب ملين کان وڌيڪ ٿيندي اهو مفاصلو پرڻو ۽ کان سج تائين اوت موٽ دفن جيترو ٿيندو

Cell Division

گريپ ڌارڻ ڪرڻ کانپوءِ لڳ ڀڳ چوويهين کان ٽيهن ڪلاڪن ۾ زائگوٽ ۾ جيون خاني جي پهرين ورج ٿئي ٿي مائٽوسيس نالي ورج جي پرڪريا ۾ هڪ جيو خانو ٻن ۾ پوءِ چئن ڇهن ۾ ورهائجي ٿو

Early Pregnancy Factor (EPF)

گريپ ڌارڻ ڪرڻ کانپوءِ چوويهين کان اڻٽالين ڪلاڪن اندر هڪ هارمون ڄاڻ سان گريپ ڌارڻ جي پڪ ڪري سگهجي ٿي جنهن کي شروعاتي گريپ ڌارڻ جو جُزو سڏجي ٿو، جيڪو ماءُ جي رت ۾ هوندو آهي.

Chapter 5 Early Stages (Morula and Blastocyst) and Stem Cells

گريپ ڌارڻ ڪرڻ کانپوءِ ٽن کان چئن ڏينهن ۾ گريپ جا ورهائجندڙ جيو خانا گول آڪار ڌارڻ ڪندا آهن ۽ تڏهن گريپ کي مورولا چئبو آهي

چئن کان پنجن ڏينهن اندر جيو چائن جي ان بال ۾ خال ٺهندو آهي ۽ ان وقت گريپ کي بلاستوسيسٽ چئبو آهي

بلاستوسيسٽ جي اندر جيڪي جيو خانا آهن انهن کي اندورني جيو خانن جو ميڙ چئبو آهي ان مان مٿو، سرير ۽ ٻيا عضوا ٺهندا آهن جيڪي انسان لاءِ اهم آهن

اندروني جيو خانن جي ميٽر جيڪي جيو خاننا هوندا آهن تن کي گرپ جا بنيادي جيو خاننا سڏيو ويندو آهي ڇو جو اهي به سو کان وڌيڪ قسمن جا جيو خاننا ٺاهي سگهن ٿا جيڪي انسان جي سرير ۾ هوندا آهن

Chapter 6 1 to 1½ Weeks: Implantation and Human Chorionic Gonadotropin (hCG)

پڄيدانيءَ جي نليءَ مان لنگهڻ کانپوءِ شروعاتي گرپ، پاڻڪي جوڙي ڇڏيندو آهي ماءُ جي پڄيدانيءَ جي اندرين ديوار سان ان پرڪريا کي بچ پوڻ سڏيو آهي، جيڪا، گرپ ڌارڻ بعد ڇهن ڏينهن اندر شروع ٿئي ٿي ۽ ڏهن کان ٻارهن ڏينهن ۾ پوري ٿئي ٿي

وڌندڙ گرپ جا جيو خاننا بORMON پيدا ڪرڻ لڳندا آهن جن کي ايچ-سي-جي سڏيو ويندو آهي اهو پڌارڻ، گرپ جي پڪ ڪرڻ جي جاچ ۾ ملندو آهي

ايچ-سي-جي-ماءُ جي هارمونس کي هدايت ڏيندو آهي ته عام رواجي ماهواريءَ جو سرشتو روڪي ڇڏين - جيئن گرپ قائم رهي

Chapter 7 The Placenta and Umbilical Cord

بچ ڇڻجڻ بعد بلاسٽو سيٽ جي گهيري ۾ ايل جيو خاننا اهڙي بناوت جوڙين ٿا جنهن کي گرپ جي اُور چئبو آهي جيڪا ماءُ ۽ گرپ جي سرشتن وچ ۾ ڳانڍاپو قائم ڪري ٿي

اها اُور، ماءُ جي آڪسيجن، خورشمند جزا، هارمونس ۽ دوائون وڌندڙ جيو کي پهچائي ٿي، سڄو اخراج ٻاهر نڪال ڪري ٿي ۽ ماءُ جي رت کي گرپ جي خون سان ملڻ کان روڪي ٿي

اُور مان به هارمونس پيدا ٿين ٿا جيڪي گرپ جو گومي پڌ قائم رکن ٿا ۽ اهو ماءُ جي گرمي پڌ کان ٿورو وڌيڪ هوندو آهي

گرپ جي اُور وڪاس ڪندڙ جيو سان ناڙي وسيلي لڙهه وڇڙ قائم ڪري ٿي

جيو کي قائم رکڻ جي اُور جي قابليت کي جديد اسپتالي جي آي-سي-يو-سان پيئي سگهجي ٿو.

Chapter 8 Nutrition and Protection

هڪ هفتي اندر اندروني جيو خانن جي ميٽر جا خاننا به تهه ٺاهين ٿا جن کي هائوبلاست ۽ ايپيبلاست سڏجي ٿو.

هائوبلاست مان ٺهي ٿي هڪ بيضوي ٿيلهي جنهن ذريعي ماءُ پنهنجي شروعاتي گرپ کي خورشمند جزا پهچائي ٿي

ايپيبلاست جيو خانن مان ايمينيٽن نالي پرڌو ٺهي ٿو جنهن جي اندر شروعاتي گرپ بعد ۾ سامائيل گرپ جنم تائين وڌي ٿو

Chapter 9 2 to 4 Weeks: Germ Layers and Organ Formation

لڳ ڀيڳ اڍائي هفتن اندر ابيپلاسٽ ٿي مخصوص ماس-تنٽو ٺاهيندو آهي ياتھ تيار ڪندو آهي جن کي ايڪٽو ڊرم اينڊوڊرم ۽ ميسوڊرم مان ٺهن ٿا

اڪٽوڊرم مان ٺهن ٿا ڪيترائي انگ جن ۾ شامل آهي دماغ ڪرنگھو نسون چمڙي ننهن ۽ واز

اينڊوڊرم مان، ساه جي سرشتي ۽ هاضمي واري سرشتي جو اندريون ته تيار ٿئي ٿو ۽ نهن ٽاپيا وڏا عضوا جهڙوڪ: جيرو ۽ پينڪريئاس يعني لب لب

ميسوڊرم مان ٺهن ٿا دل، بڪيون هڏا ڪچڙا ڪنڊا مُشڪون رت جا خانا ۽ ٻيا انگ

ٽن هفتن ۾ دماغ ٽن بنيادي حصن ۾ ورها ٿيندو آهي جن کي اڳيون مغز و چون مغز ۽ پٺيون مغز سڏبو آهي

ساه جي سرشتي ۽ هاضمي واري سرشتي جو وڪاس به هلندو رهندو آهي

جڏهن هن شروعاتي رت جا خانا بيضوي ٿيلهيءَ ۾ ظاهر ٿيندا آهن تڏهن سڄي گروپ ۾ رت جون نسون ڦهلجي وينديون آهن ۽ نليءَ جهڙي دل ظاهر ٿيندي آهي

ترت پوءِ تڪثرو وڌندڙ دل ظاهر ٿيڻ لڳندي آهي جو دل جا الڳ الڳ خانا نهن لڳندا آهن

گروپ ٽارڻ ڪرڻ کان ٽي هفتا ۽ هڪ ٽينهن پوءِ دل ڌڪڻ لڳندي آهي

سڀ کان پهريون بدني سرشتو آهي تن تي سرشتو يا اُن سان جُڙيل عضوا جيڪي ڪم ڪرڻ شروع ڪن ٿا

Chapter 10 3 to 4 Weeks: The Folding of the Embryo

ٽئين ۽ چوٿين هفتي وچ ۾ بدن جو نقشو تيار ٿيڻ ٿو لڳي جن هن دماغ ڪرنگھي جي هڏي ۽ گروپ جي دل سئولائيءَ سان سڃاڻپ ۾ ٿا اچن ۽ بيضوي ٿيلهيءَ لڳ نظر ٿا اچن

تڪڙي وڪاس جي ڪري گروپ ٽراڪٽو بڻجي ٿو ان پرڪريا ۾ بيضري ٿيلهيءَ جي هڪ حصي مان هاضمي واري سرشتي جو اندريون ته ٺهي ٿو ۽ تيار ٿئي ٿي چاتي ۽ پيٽ جي ڪڏ وڌندڙ انسان جي

Embryonic Development: 4 to 6 Weeks

Chapter 11 4 Weeks: Amniotic Fluid

چوٿين هفتي ۾ گروپ جي چوڌاري هڪ پردو ويڙهجي ٿو جنهن جي چوڌاري پاڻي پريل ٿي هجي، اها پاڻي، جنهن کي ايمنيوٽڪ پاڻي سڏجي ٿي اها گروپ جي ضرجتن کا حفاظت ڪري ٿي

Chapter 12 The Heart in Action

دل ھاڻي هڪ منٽ ۾ ۱۱۳ دفعا تڙڪي ٿي

ڏسندا ته دل ھاڻي ڪيئن رنگ ٿي بدلائي جڏهن هر هڪ تڙڪن سان دل جي هر هڪ خاني ۾ داخل ٿئي ٿي ۽ ٻاهر نڪري ٿي.

دل، جنم کان اڳ ۾ لڳ ڀڳ پنج سو چاليهه لک دفعا تڙڪي ٿي ۽ اسي ورهين جي ڄمار خوران ٿي تڏهائي ٻه ڪرب پيرا تڙڪي ٿي

Chapter 13 Brain Growth

دماغ جو تڪڙو وڪاس ان مان ظاهر آهي ته اڳئين مغز وچين مغز ۽ پٺئين مغز جي صورت بدليجي ٿي

Chapter 14 Limb Buds

مٿين ۽ هيٺين عضون جو وڪاس شروع ٿئي ٿو جڏهن چئن هفتن ۾ عضون جون مڪڙيون ظاهر ٿين ٿيون

ان وقت چمڙي شفاف هوندي آهي ڇاڪاڻ ته انجو هڪڙو باريڪ ته هوندو آهي

جيئن جيئن چمڙي ٿلهي ٿيندي آهي اها شفاف نه رهندي آهي انجو مطلب اهو ٿيو ھاڻي اسان اندروني عضون جو وڌڻ فقط هڪ ٻيو مهينو ڏسي سگهنداسين

Chapter 15 5 Weeks: Cerebral Hemispheres

چوٿين ۽ پنجين هفتي وچ ۾ دماغ جو وڪاس تيز رفتار سان جاري رهندو ۽ اهو پنجن حصن ۾ ورهائجندو آهي

سڄي گروپ جو اٽڪل ٽيون حصو، دماغ والاري ٿو

وڏو مغز ظاهر ٿئي ٿو جيڪو رفتہ رفتہ مغز جو وڏو حصو بڻجي ٿو

جن ڪمن تي ضابطو وڌيڪ مغز ٿو رهي انهن ۾ شامل آهي سوچڻ، پرائڻ ياداشت، واٽي، درستي ٻڌڻ، از خود چرپر ۽ مسئلو حل ڪرڻ

Chapter 16 Major Airways

ساه جي سرشتي ۾ ساڄي ۽ کاٻي پاسي مکيه ڦڦڙ نليون هجن ٽيون جيڪي پس پيش هوا جي نليءَ کي ڳنڍين ٿيون ڦڦڙن سان

Chapter 17 Liver and Kidneys

ٽسونه وڏو جيوو موجود آهي پيٽ ۾ ٽڙڪندڙ دل جي ويجھو

پنجين هفتي ۾ بڪيون ظاهر ٿينديون آهن

Chapter 18 Yolk Sac and Germ Cells

بيضوي ٿيلويءَ ۾ هجن ٿا شروعاتي جنسياتي جيوو خانا جن کي بنيادي جيوو خانا سڏجن ٿا پنجين هفتي ۾ اهي بنيادي جيون خانا جنسياتي عضون پاسي ويندا آهن جيڪي بڪين پاسي آهن

Chapter 19 Hand Plates and Cartilage

پنجين هفتي ۾ ئي گروپ ۾ هٿن جون پلٽيون ٺهنديون آهن ۽ ساڍن پنجن هفتن ۾ ڪچڙا هڏا ٺهڻ لڳندا آهن

اسان کي نظر ٿي اچي ڪاٻي هٿ جي پليٽ ۽ ڪرائي، پنجن هفتن ڇهن ڏينهن ۾

Embryonic Development: 6 to 8 Weeks

Chapter 20 6 Weeks: Motion and Sensation

ڇهين هفتي ۾ وڏو مغز وڌڻ لڳندو آهي مغز جي ٻين حصن کان وڌيڪ ٽڪڙو

گروپ ۾ از خود ۽ پاڻمرادو ٿيندڙ چرپر شروع ٿئي ٿي ان قسم جي چرپر ضروري آهي تنهن ۽ مشڪن جي وڪاس لاءِ

وات وارو حصو ڇهڻ سان گروپ ۾ از خود ئي مٿو پٺتي هڻي ٿو

Chapter 21 The External Ear and Blood Cell Formation

ٻاهريان ڪن آڪار وٺڻ ٿالڳڻ

ڇهين هفتي ۾ رت جا جُرا ٺهڻ ٿا لڳڻ جيري ۾ جتي هاڻي بيرنگ پائٽيٽ موجود آهي اهي رت جا اڇا جُرا بيماريءَ کان بچاءَ جي سرشتي لاءِ ضروري آهن

Chapter 22 The Diaphragm and Intestines

پيٽ ڀرڻ، جيڪو بنيادي مشق آهي ساھ کڻڻ ۾ سو گهڻي ڀاڱي ڇهين هفتي ۾ ٺهي ٿو

آنورڙن جو هڪ حصو هاڻي ظاهر ٿئي ٿو نازي ۾ اها اهڙي جسماني پرڪريا آهي جنهن سان پين وٽندڙ عضون لاءِ بيت ۾ جڳهه ٿي ٺهي

Chapter 23 Hand Plates and Brainwaves

جهين هفتي هٿ جون پليٽون ڏيري ڏيري ٽراڪٽيون ٿين ٿيون
دماغي لهرون رڪارڊ ڪيون ويون آهن چهن هفتن ۽ ٻن ڏينهن ۾

Chapter 24 Nipple Formation

اڌ ساماڻل گرپ جي پاسن کان بونڊيون ظاهر ٿين ٿيون جيڪي بعد ۾ بنهنجي آخرين منزل يعني چاٽيءَ تي پهچن ٿيون

Chapter 25 Limb Development

سايڻ چهن هفتن ۾ نوٽ ظاهر ٿئي ٿي آڱريون الڳ ٿيڻ ٿيون لڳن هٿن جي چرپر ڏسي سگهجي ٿي
هڏن جي بناوت شروع ٿئي ٿي ڪليوڪل ۾ يعني ڪنڌي جي هڏي ۾ مٿين ۽ هيٺين چاڙيءَ جا هڏا به ٺهن ٿا

Chapter 26 7 Weeks: Hiccups and Startle Response

ستين هفتي ۾ ڪمَر جا هڏا ڏنا ويا آهن
هاڻي تنگن جي چرپر ڏسي سگهجي ٿي اهي ڪجهه لڳڻ تي چرن ٿيون

Chapter 27 The Maturing Heart

چئن خانن واري دل لڳ پڳ ٺهي وي پئي آهي سراسري طور، دلي هاڻي منٽ ۾ ۱۶۷ دفعا ڌڙڪي ٿي
دل جي برقي سرگرمي ڏني ويئي آهي ساڍي ستين هفتي ۾ جنهن ۾ لهرن جو نمونو بلڪل بالغن جهڙو آهي.

Chapter 28 Ovaries and Eyes

عورتن ۾ انڊيدانيون ستين هفتي ۾ سڃاڻي سگهجن ٿيون
ساڍي ستين هفتي ۾ رنگين اک جو پردو ڏسي سگهجي ٿو ۽ اکين جون پلڪون ٽڪڙو ٽڪڙو وڌڻ ٿيون لڳن

Chapter 29 Fingers and Toes

اگرڀون ڌار ٿي ويون آهن پيرن جون اگرڀون رڳو بنياد وٽ ڳنڍيل آهن

هٿ هاڻي گڏجي سگهن ٿا جهڙي طرح پير

گوڏن جا جوڙ به موجود آهن

The 8-Week Embryo

Chapter 30 8 Weeks: Brain Development

اٺين هفتي ۾ مغز ڪافي وڪاس ڪري ٿو ۽ گرپ جي ڪل وزن جي اڌ جيترو ٿئي ٿو

وڪاس بيحد تيز رفتار سان هلي ٿو

Chapter 31 Right- and Left-Handedness

اٺن هفتن ۾ ۷۵ سيڪڙو گرپ ساڄڙو ٿو هجي باقي حصو برابر ورهايل ٿو هجي جنهن ۾ يا ڪاپي هٿ جولاڙو ٿو هجي يا ڪو به نه اها شروعاتي سڃاڻپ آهي ساڄڙي يا کاٻڙي جي

Chapter 32 Rolling Over

ٻارن جي بيمارين ڪتابن ۾ ڄاڻايل آهي اوندو ٿيڻ جي سگهه جنم کانپوءِ ڏهن کان ويهن هفتن ۾ ظاهر ٿيندي آهي البت، اها شاندار قابليت گهڻو اڳ ۾، گهٽ ڪشش واري ماحول ۾ نظر ايندي آهي جيڪو پاڻيڻ پريل ٿيلهيءَ ۾ ٿئي ٿو رڳو گهربل طاقت جي ڪميءَ ڪري ڪشش ٽفل جي زور جو مقابلو نه ٿو ڪري سگهي نئون ٻار گرپ کان ٻاهر انڪري پاسون ٿو واري سگهي.

گرپ وڌيڪ سرگرم ٿو ٿئي ان عرصي دوران

چُرپر يا ته ڀري يا تڪڙي هڪ يا وري وري از خود يا چُههءَ تي.

مٿو گهمڻ، گچي وڌڻ ۽ هٿ سان منهن چُهڻ اڪثر ٿيندو آهي.

گرپ کي چُهڻ سان ظاهر ٿئي ٿو ٿيڻو ڏسڻ ڪاڏيءَ جي چُرپر چنبي جي جنبش ۽ پيرن جون اگرڀون چُرڻ

Chapter 33 Eyelid Fusion

ستين ۽ اٺين هفتي وچ ۾ هيٺيون ۽ مٿيون پلڪون اکين مٿان تڪڙو وڌن ٿيون ۽ ڪي قدر پاڻ ۾ ملن ٿيون

Chapter 34 "Breathing" Motion and Urination

جيتوڻيڪ گِرپ ۾ هوا نه ٿي هجي تڏهن به انهن هفتي گِرپ ۾ ساه جي ڪريا ڏسجي ٿي
ان عرصي دوران بڪيون پيشاب ٺاهڻ ٿيون لڳڻ جيڪو پيشاب ڪرڻ تي پاڻيڻ سان ٿو ملي.
گِرپ ۾ ڇرڪري جا آواز تيار ٿيڻ لڳڻ ٿا ۽ اهي خاص پاڻيڻ ٺاهين ۽ ڇڏين ٿا

Chapter 35 The Limbs and Skin

انگن جا هڏا، جوڙ مشقون، نسون ۽ رت جا جُزا عضون جا بالغن سان هوبهو ملن ٿا
انهن هفتي ۾ ڇمڙيءَ جي ٻاهرين ڪل گهڻن تهن واري ڇمڙي بڻجي ٿي ۽ ان جي شفافي ختم ٿئي ٿي
پروڻ وڌن ٿا جڏهن وات چوڌاري وارا اچن ٿا

Chapter 36 Summary of the First 8 Weeks

انهن هفتن ۾ گِرپ جو مدو پورو ٿئي ٿو
ان عرصي دوران انساني گِرپ واحد جيو خاني مان وڌي لڳ ڀڳ هڪ بلين جيو خانن جو بڻجي ٿو جن مان چئن
هزارن کان وڌيڪ جسماني بناوتون ٺهن ٿيون
گِرپ ۾ هاڻي نوي سيڪڙي کان وڌيڪ بالغن واريون بناوتون آهن

The Fetal Period (8 Weeks through Birth)

Chapter 37 9 Weeks: Swallows, Sighs, and Stretches

گِرپ جو مدو جنم تائين جاري رهي ٿو
نائين هفتي ۾ آڱوڻو چُست جي شروعات ٿئي ٿي گِرپ هاڻي ٿيلهيءَ جو پاڻي ڳيهڻ لڳي ٿو
گِرپ هاڻي پڊاست جو احساس ڪري سگهي ٿو مٿي ڪي اڳيان پٺيان هلائي سگهي ٿو چاڙي کولي ۽ بند ڪري ٿو چپ
ڦهلائي ٿو، تڏو ساه کڻي ٿو ڪر موڙي سگهي ٿو
چهرِي، هٿ جي ٿرين جون نسون ۽ پيرن جون تريون جون نسون هلڪو چاهاءُ محسوس ڪن ٿيون.

"جڏهن به پيرن جي تريءَ کي ڪيرُ ڇهي ٿو" گِرپ هاڻي ستر ۽ گوڏا موڙي ٿو ۽ پيرن جون آڱريون موڙي سگهي ٿو

اکين جون پنڀڻيون پوريون پند آهن۔

گلي ۾، آواز جي ٻنڌي ظاهر ٿيڻ مان شروعات ٿئي ٿي گلي جي وڪاس جي

گروپ ۾ ڏيءَ آهي ته ٻچيداني ڏسڻ ۾ ٿي اچي ۽ اڌ آسريل جنسياتي جيو خانو يعني اوڱونيا انڊيدانيءَ ۾ نهڻ ٿا لڳن

ٻاهريون اندريون ظاهر ٿين ٿيون پوءِ مرد جون يا زائغان جون

Chapter 38 10 Weeks: Rolls Eyes and Yawns, Fingernails & Fingerprints

نائين ۽ ڏهين هفتي ۾ زبردست وڪاس ٿئي ٿو ۽ بدن جو وزن پنجهتر سيڪڙي کان وڌيڪ وڌي ٿو

ڏهين هفتي ۾، مٿين پنڀڻي ۾ ترغيب سان اڪيون هيٺ جهڪن ٿيون

گروپ اوباسي ٿو ڏئي ۽ اڪثر وات کولي ۽ بند ٿو ڪري

ڪهڙي پاڻي گروپ ساڄو آڱوڻو چوسين ٿا

ناڙي اندر انورڻ جا ڪجهه حصا پيٽ جي خال طرف واپس موٽن ٿا

ڪهڙي پاڻي هڏن ۾ هڏا نهڻ جي پرڪريا جاري آهي

هڏن ۽ پيرن جي آڱرين جاننهن ظاهر ٿيڻ لڳن ٿا۔

گروپ ڌارڻ کان ڏهه هفتا پوءِ آڱرين جا نشان ظاهر ٿين ٿا اهي نشان سڄي عمر سڃاڻپ جي ڪم اچن ٿا

Chapter 39 11 Weeks: Absorbs Glucose and Water

يارهين هفتي تائين نڪ ۽ چپ ٺهي تيار ٿين ٿا سرير جي بين پاڱن وانگر انهن جي بناوت پڻ بدلجي ٿي انساني وڪاس جي هر منزل تي

انورڻا هاڻي حذف ڪن ٿا گلو ڪوس ۽ پاڻي جيڪو گروپ پيئي ٿو

جيتوڻيڪ ٻار جي جنس طيءَ ٿي ويندي آهي گروپ ڌارڻ وقت ٻاهريون اندريون هاڻي ڏسي سگهجن ٿيون ته چوڪرو آهي يا چوڪري

Chapter 40 3 to 4 Months (12 to 16 Weeks): Taste Buds, Jaw Motion, Rooting Reflex, Quickening

يارهين ۽ ٻارهين هفتي ۾ گريپ جو وزن لڳ ڀڳ سٺ سيڪڙو وڌي ٿو

ٻارهين هفتن ۾ پورو ٿئي ٿو ٽيون حصو گريپ جي مدي جو

مختلف سوادن جون تنتي چڙيون وات جي اندر پندا ٿين ٽيون جنم وقت، سواد جون تنتون رهنديون رڳو ڇپ ۽ وات جي ڪاڪڙي ۾

انڊن جي حرڪت شروع ٿئي ٿي ٻارهين هفتي ۾ ۽ اٽڪل 6 هفتا جاري رهي ٿي

گريپ ۽ نئين ٺهيل وڏي آندڙي مان نڪتل پهرئين اخراج کي ڏسڻو چئبو آهي جيڪو ٺهيل آهي هاضمي جي رسن پروٽين ۽ مئلن جيو خانن مان جيڪي هاضمي واري سرشتي ٻاهر ڪڍيا آهن

ٻارهين هفتي ۾ مٿين عضون جي ڊيگهه سڄي سرير جي مقدار پٽاندڙ وڌي آهي هيٺين عضون کي پوري وڪاس ۾ وڌيڪ وقت لڳندو آهي

ڪياڙي ۽ مٿي جي تارونءَ کي ڇڏي گريپ جو باقي سڄو سرير هلڪي ڇهاوتي رد عمل ڏئي ٿو

جنس متعلق وڪاس جو فرق پهريون ڀيرو ظاهر ٿئي ٿو مثال طور گريپ ۾ ڏيءَ کاڌيءَ جي چرپر وڌيڪ ٿي ڪري بنسبت پٽ جي

اڳ ۾ دنل انگ هٽائڻ جي رد عمل کان اٽو وات ويجهو ڇهڻ سان گريپ ڇهاو طرف مڙي ٿو ۽ وات کولي ٿو ان، وٺ کي چڱي ٿو بنياد جو رد عمل ۽ اهو جنم کانپوءِ به قائم رهي ٿو ان سان نئين ٻار کي کير ڏائڻ وقت ماءُ جون يا پنهنجون بونديون ڳولڻ ۾ مدد ملي ٿي.

جهرو پڪوٽيڻ ٿو لڳي جو چرپي ڪئي ٿي ٿي ۽ ڳڻن کي پري ٿي ڏند وڌڻ شروع ٿاڪن،

پندرهن هفتي، رٿ ٺاهيندڙ بنيادي جيو خانا ظاهر هر ٽين ٿا ۽ هڏن جي پاڻين ۾ وڌن ٿا گهڻي ڀاڱي رت جا جزا اُتي نهن ٿا.

جيتوڻيڪ گريپ ۾ ڇهين هفتي چرپر شروع ٿئي ٿي پر گريپوتي عورت پهرين چرپر محسوس ڪري ٿي چوڏهين ۽ ارڙهين هفتي وچ ۾ روايتي طور ان گهٽيا کي ساه پوڻ چڱي ٿو

Chapter 41 4 to 5 Months (16 to 20 Weeks): Stress Response, Vernix Caseosa, Circadian Rhythms

سور هين هفتي ۾ هڪ سٺي گريپ جي پيٽ ۾ گهٽائڻ سان هارمون تي زور پوي ٿي ٻه هارمون نڪرن ٿا نورا ڊرينائين نوري پنهائين جيڪي رت ۾ داخل ٿين ٿا. نوان ڇاول ٻار توڙي وڏا ساڳيو رد عمل ڏين ٿا سٺي تنهن تي

ساه جي سرشتي ۾ ساه نلين جو چار بلڪل تيار آهي.

بچاء ڪندڙ سفيد پدارت جنهن کي ورنڪس ڪاسيئوسا سڏجي ٿو هاڻي گڙپ جي چوڌاري ويڙهيو پيو آهي اهو پدارت بچائي ٿو چمڙيءَ کي گڙپ جي پاڻيءَ جي خارش کان

اڻويهين هفتي کانوڻي گڙپ جي چُرپر، ساه جي ڪريا ۽ دل جي تڙڪن شروع ٿئي ٿي روز جي بنياد تي جنهن کي سِرڪا دين تالُ سڏجي ٿو

Chapter 42 5 to 6 Months (20 to 24 Weeks): Responds to Sound; Hair and Skin; Age of Viability

ويهين هفتن ۾ ٻڌڻ جو عضرو وڌي بالغ ماپ جو ٿئي ٿو جيڪو، پوريءَ ريت و ڪاس ڪيل اندرئين ڪن اندر هجي ٿو تڏهن کانوڻي گڙپ هاڻي گهڻن آوازن تي رد عمل ڏئي ٿو

وار وڙڻ ٿا لڳن ڪوپريءَ تي

چمڙيءَ جاسپ ته ۽ بناوتون موجود آهن. جنهن ۾ وارن جون ٿيلهيون ۽ غدود شامل آهن

گڙپ ڌارڻ ڪرڻ کانپوءِ ايڪويهين کان ٻويهين هفتي ۾ ڦڦڙن ۾ ساه ڪڍڻ جي ڪجهه طاقت اچي ٿي ان کي چئبو آهي جالي سگهڻ جي عمر چاڪاڻ ته گڙپ کان ٻاهر زنده رهڻ ممڪن بڻجي ٿو ڪن گرين لاءِ ڊاڪٽري وڌيا ۾ انيڪ ڪاميابين سان ممڪن بڻيو آهي وقت کان اڳ ڄاول ٻار کي زنده رکڻ

Chapter 43 6 to 7 Months (24 to 28 Weeks): Blink-Startle; Pupils Respond to Light; Smell and Taste

چويهين هفتي ۾ اکيون کلن ٿيون ۾ گڙپ ۾ هاڻي اک چنبڻ ڏسي سگهجي ٿو. اوچتو ۽ تيز آوازن تي اهو اد عمل گڙپ جي ڌيءَ ۾ جلد پندائڻي ٿو

ڪيترن کوجنا ڪنڙن ڏنو آهي ته وڌي آواز جي اثر جو گڙپ جي صحت تي بڙو اثر پئجي سگهي ٿو ترت پونڊڙ اثرن ۾ لنبي عرصي تائين تڪڙي دل جي تڙڪن گڙپ جو وڌيڪ پاڻي پيئڻ ۽ وهنوار ۾ اوچتي تبديل لنبي عرصي جي ممڪن اثرن ۾ شامل آهي پورڙو ٿيڻ

گڙپ جي ساه ڪڍڻ جي رفتار ايتري وڌي سگهي ٿي جو منٽ ۾ دفعا ساه ڪڍڻ ۽ چڻڻ

گڙپ جي ٽين ته ماهيءَ دوران مغز جو تڪڙو و ڪاس گڙپ جي پنجاه سيڪڙي کان وڌيڪ طاقت استعمال ڪري ٿو مغز جو وزن کان سيڪڙو وڌي ٿو

چوهين هفتي ۾ اکين ۾ ڳوڙها اچن ٿا

اکين جون پٽليون ستاويهين هفتي ۾ روشنيءَ جي موٽ ڏين ٿيون ان سان روشنيءَ جو مقدار نيمائو ٿئي ٿو جيڪو سڄي عمر اک جي پردي تائين پهچي ٿو

جيڪي عضوا بانس جي حراس لاءِ گهرجن سي سڀ ڪم ڪن ٿا. وقت کان اڳ ڄاول ٻارن جي اڀياس مان پتو پيو آهي خوشبوءِ سڃاڻڻ جي قابليت گڙپ ڌارڻ ڪرڻ بعد چويهين هفتي ۾ اچي ٿي

گريپ جي چوڌاري پاڻي ۾ مٺاڻ وجهڻ سان گريپ جي پاڻي پيئڻ جي رفتار وڌيڪ ٿي ان جي برخت، گريپ جي پاڻي پيئڻ جي رفتار گهٽجڻدي جيڪڏهن گريپ پاڻي ۽ ۾ ڪوڙي شيءِ وجهي تنهن کانپوءِ چاهي جاپاڻو بدلجن ٿا.

تنگون هلائڻ جي حرڪتن سان جيڪي پنڌڪرڻ برابر آهن گريپ ڪلا بازيون ڏئي ٿو

گريپ کي گهٽ گهٽ ٿيندا آهن چوڄو چمڙيءَ هيٺان وڌيڪ چرپي جمع ٿئي ٿي. بدن جو گرمي پد قائم رکڻ ۾ چرپي اهم نول ادا ٿي ڪري ۽ جنم کانپوءِ انرجي ڪئي ٿي ڪري

Chapter 44 7 to 8 Months (28 to 32 Weeks): Sound Discrimination, Behavioral States

اٺاويهن هفتن ۾ گريپ سڃاڻي ويندو آهي زور هار ۽ گهٽ زوردار آوازن جو فرق

ٽيهين هفتي ۾، ساه جي حرڪت وڌيڪ عام ٿي ٿئي ۽ سراسري طور گريپ ۾ ٽيهن کان چاليهه سيڪڙو وقت تائين

گريپ ڌارڻ بعد آخرين چئن مهينن ۾ گريپ ۾ وقت به وقت بارابا سرگرمي ٿي هلي ۽ وچ وچ ۾ آرام وهنوار جون اهي حالتون تڪرارين ٿيون ته وڌيڪ پيچيدو آهي مرڪزي تنني سرشتو

Chapter 45 8 to 9 Months (32 to 36 Weeks): Alveoli Formation, Firm Grasp, Taste Preferences

تخصيني طور ٻٽيه هفتا هوا نلي ياهوا پريل جيو خانا ڦڦڙن ۾ نهڻ شروع ڪن ٿا اهي جنم کانپوءِ به انن سالن تائين وڪاس ڪندا رهندا

پنجٽيهين هفتي ۾ گريپ جي هٿ ۾ پوري پڪڙ اچي ٿي

الڳ الڳ پڌارڻن سان گريپ جي لڙهه وچڙ سان لڳي ٿو ته جنم کانپوءِ سواد جي پسندتي اثر پوي ٿو. مثال طور جن ماتائين سوئف کاڌي هجي جنهن سان مٺي ڪانيءَ جو سواد پندا ٿوئڻي اهو ٻار جنم بعد سوئف پسند ٿو ڪري جن گرين جي اهڙي لڙهه وچڙ نه آهي، سي سوئف پسند نه ٿا ڪن.

Chapter 46 9 Months to Birth (36 Weeks through Birth)

گريپ ۾ سور شروع ٿين ٿا چوڄو ايسٽروجين نالي هارمون نڪري ٿو ۽ انريٽ، گريپ مان نئين ٻار، جي نيڪرڻ جي شروعات ٿئي ٿي.

سورن ۾ پچيداني بار بار سُسي ۽ وڌي ٿي ۽ پس پيش ٻار چمي ٿو

گريپ ڌارڻ کانوئي جنم تائين ۽ تنهن بعد انسان جو وڪاس جاندار لڳاتار ۽ پيچيدو آهي. اچرج جهڙي ان پرڪريا بابت نئين کوجنائن مان وڌيڪ صاف ٿيو آهي ته گريپ جي وڪاس جو اهم اثر پوي ٿو سڄيءَ عمر جي صحت تي

شروعاتي انساني وڪاس بابت انساني سمجهه جيئن وڌندي تيئن نئين اسان جي قابليت وڌندي جنم کان اڳ ۽ پوءِ صحت وڌائڻ جي.